

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cena: na godinu K 12. — Za pô godine K 6. — Za Šibenik na godinu donašanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sredom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilika sv. Jakova. — Oglaši, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

IZ STRANKE PRAVA.

Na sastanku uprave stranke prava dne 21. ov. mј. odlučio se, da stranka prava stupi samostalno u nastajnim saborškim izborima i da upravi proglaš na narod, u kom će biti javljeni kandidati stranke prava.

Izborni odbori po pokrajini imadu stati u neposrednoj svezi sa upravom stranke i svoje odluke gledi izbora i kandidata javljati isto na ruke predsjednika Don I. Prodana najdalje do 6. dođucog mjeseca.

Dosljednost.

Zaključak uprave stranke prava, koji gori donosimo sledi iz današnjih političkih odnosa u našoj pokrajini. Drugačiji zaključak niti se mogao očekivati niti se mogao učiniti.

Stranka, koja je do pred godinu gospodovala u Dalmaciji, tješili se nejzinim riedki da-njšnjim pristaša kako hoće, ne samo nije odgovorila zadatku, za koju kazivaže, da obstoje nego je sama porušila svoje djelovanje. Ljudi, koji su taj zadatok te svoje stranke na neki način predstavili, utučeni su od onih, koji se za hrvatski stvar nisu nikada iztaliciti niti mogu za nju što uraditi, jer su ovismi i u službi protutarnodnih težnja.

Radi svega toga svako, tko političke dogode razsudjuje, mora još zaključiti, da u taj skup ne mogu više spadati oni, koji su od istoga bili potučeni, poraženi, nego da moraju od njega odstupiti, ako drže do svoje časti i dosljednosti u političkom djelovanju.

Stranka utvare, da se izrazimo kako treba, likvidirala je, a s njom su likvidirali i ljudi, koji su ju sačinjavali.

Prema tomu stranka prava, i bez obzira na načelno svoje stanovište, morala je tom činicom računati i doći do zaključka, da ona ima radi posve samostalno, t. j. bez upuštati se u pregovore sa bilo kojom drugom strankom, a najmanje sa onom, koja je likvidirala i više nema razloga da obstoji.

Svaki pokušaj, da se kompromitiraju stranku uzdrži u životu, bio bi politički nemoralan, a taj nemoral stranka prava moralja je od sebe odbiti, kao što je učinila. Pitane je političke uvidjavnosti da to učine i svi oni, koji su se od utvare odalečili i koji se još moraju odalečiti, ako drže do svoje osobne časti i političke dosljednosti.

Prema izloženom sledi od sebe, da stranka ima se upustiti u izbore posve samostalno. Ne samo, nego da ona mora računati sa činjenicom, da ne će imati za protivnika nikakve oveće stranke, nego pojedino grupe osudjene da napredak njezin suzbijaju.

Ako je političke dosljednosti, ovima ne bi se imali ubrojiti oni, koji su bili od stranke utvare utučeni, jer ako je njih u njihovom djelovanju vodilo osvjeđenje i želja koristiti stvari naroda, onda bi se imali od današnje borbe u toliko odalečiti, što joj ne bi smjeli drugačije sudjelovati u koliko mogu, podpomoći rad i ciljeve stranke prava. Drugim rečima, oni bi radi svega, a najviše radi političkog sredjenja i moralni imali i morali prepustiti slobodno polje stranci prava, da ona obračuna sa ostacima utvare.

Na stranku prava pada pak velika odgovornost u ovim časovima. Na nju pada teret, može se reći, svega političkog djelovanja. Ona stupa u položaj veoma kritičan i za nju i za celi narod.

Nastaje prelom, nastaje na neki način prava revolucija političkog djelovanja u Dalmaciji.

Stranka prava svjesna težke svoje odgovornosti ide nastajućim dogodnjima u susret, pouzdavajući se u svoju snagu, koja nije i ne može biti nego ona naroda našega.

Pouzdanje u tu samu snagu naroda ovlašćuje stranku prava na zaključak, koji je njezina uprava poprimila, a do svih pripadnika naroda da pružiti mogućnost stranci našoj, da sve svoje site razvije.

Prema ovomu cilju ide i zaključak naše uprave, da se ima proglašom na narod javiti kandidate stranke prava.

Kako se već može previdjeti, zadatak našeg budućeg sabora je više manje poznat, a prema tom zadatku stranka prava ima poslati u sabor najuvježbanje, najposobnije i najpoznatije svoje sile. Radi toga odbori stranke prava imadu, prema zaključku uprave, stati u neposrednoj svezi sa upravom stranke i svoje odluke gledi izbora i kandidata javljati na ruke predsjednika.

Uprava će, kako je u našem ustavu, a i u naravi same stvari, imati da odluci i da da ravna političkim djelovanjem ciele stranke u izborima. Ona će gledati, da iz izbora stranka izdaje takova, da bude podpuno odgovarala težkim dužnostima i odgovornosti, koju je preuzeo.

Pristaši stranke valja također da budu prožeti ovom velikom odgovornošću, koju stranka na sebe u današnjim okolnostima uzmije i prema tome da se ravnaju i čuvaju sićušnosti, a da gledaju na ukupnost, na polozaj, na svrhu, koju stranka ima da izvrši.

Dosljednost načelima jedino je, što svaki pristaš mora da ima pred očima i da prema istima radi. Dosljednost provedena u svim svojim poslijedicama daje snagu i silu potrebitu, da narod postigne što traži i što mu treba.

Zadača je uprave stranke prava, da se ova dosljednost proveđe i u izborima, jer jedino tako ona će moći da častno izvrši zadatok od naroda joj povjeren i da postigne što za narod traži.

Vladine nagrade i „Gospodarski Vjestnik“.

Citamo u zadnjem broju „Smotre“, da je ministarstvo poljoprivrede dostavilo pokrajinskom poljoprjedstvu Vieču 1000 K. pripomoći, a to u svrhu, da ovu svetu podijeli među suradnike „Gospodarskog Vjestnika“. Ništa ne bi imali protiv tame, kada bi „Gospodarski Vjestnik“ bio bao pravi gospodarski vjestnik naših gospodarskih potreba i kad bi on bio ono za što je ustanovljen i zašto mu je urednici mastno plaćen. Nu nu žalost nije tako. Od kada je uredništvo ovog lista preduzeo tajnik vieča, piše takvom stilom, da ga tek učeni ljudi mogu razumiti, a njemačkim kovanicom izprepleteni su pojedini članici tako, da ti izgledaju kô prosti previdi.

„Gospodarski Vjesnik“ morao bi biti list koga bi pak obljubio i u njega se zaljubio. Kako čemo, da se ovo zbuđe, kad on čita stranicu, koje ne razumit? S ovog pogleda njeki suradnici „Gospodarskog Vjestnika“, ne što ne bi zasluzili nagradu, da li prikor.

Po službenom napredku svim putujućim učiteljima u našoj zemlji moraju barem jedan članak na mjesec poslati „Gospodarskom Vjestniku“. Čine li oni to? Jok! Izini posve riedki iznimanaka, a to su samo 2 do 3 između 30 što putujućih učitelja što g. gospodarskih profesora i akademika, ni jedan ne šalje ni redaka „Gospodarskom Vjestniku“.

Kad je ovaj list uređivanje pok. Tartaglia, visoko učeni gospodarski činovnici govorili su,

da je izpod njihova dozvola stozanstva pisati u listu koga ne uređuje jedan akademski izobrazeni gospodar. I ovom se je udovoljilo. Danas „Gospodarski Vjesnik“ uređuje svestran izpitani akademski izučen gospodar, pak? Pitamo li našeg seljaka, kad je više pouke erpio za sebe i svoje potrebe u gospodarstvu, ili onda kad je organ pokrajinskog poljoprjedstva g. vieča zvao „Poljoprjedstvu“ prevrnu kabanci u „Gospodarski Vjesnik“? Čuti ćemo jednodušan odgovor: prije.

Cemu dakle nagrada od 1000 K?

Kako smo vidili, svi putujući učitelji u zemlji, pak i svi gospodarski činovnici i go-

spodarski izobrazeni — profesori uz tajnika pokrajinskog poljoprjedstva — više dužni su slati svaki mjesec po jedan stručni članak organu pokrajinskog poljoprjedstva, a to je „Gospodarski Vjesnik“. Oni to do sada nisu činili a valjda, jer nisu radili ono kako su moralni, treba ih nagraditi?

Ne bi se pak čudili ni tome, da ovu našu godinu dobije i sam tajnik g. Hribar. Njenu bi bila potrebna, a to zato, da podje jedno, 4 do 5 mjeseci kroz Bukovicu i Zagoru i da upoznaju gospodarske nevolje, koje tamo vladaju utesi svoj rad u vieču. Ovo bi osim toga za njega bilo dobra škola, da se uvjeri, kako jezikom koji piše, a i stilom njegov list, nije za puk, niti ga puk razumije, a po tome postaje i suvišniji. Jedino je ovo način, da se koristno upotribe one 1000 K. jer ne vjerujemo, da će tajnik pokrajinskog poljoprjedstva više putovati u tuzemstvo i u inozemstvo, prije nega zna što name fali, od česa potrebu imamo.

Kad je 1000 K tu, želimo da se naša uvaži.

Jz nastupnog govora A. Strölla, predsjednika VII. pokrajinske učiteljske konferencije.

Cielo, ovaj govor, kako već javisemo, bio je primljen osobitim odobravanjem, te je učinio krasan, dubok utisak na sve članove učiteljske skupštine.

Li toga govora nalazimo shodnim prenieti ovdje ove četiri stavke:

„Dandanosa, osobito s neke strane, sipe se laž i kleveta, sije se razdor i mržnja, udaljuje se sumnja i nepouzdanje, ruši se ugled i autoritet, grdi se značaj i poštenje; sve se do potrebe obara i blato baca, naumice, promišljeno, samo ako je u prilog stanovitim tendencijama.“

U stranačke se svrhe pak često kade i uvezujući umne ništice, a moralne su poljoprivrednici obasipaju hvalama i iznose kao uzori. Nije riedki izuzetak ni to, da se proti zločincima prikazuju apostolima spasonosnih ideja, a do potrebe, i mučenicima, zasluznim udjeljavanju.

Koje čudo dakle, ako više puta um ljudski zalužta i ne razabire što je dobro, što li zlo!

Što je poštema, moralo bi proti tomu ustati, dok se nasuprot događaj, da obično čestiti ljudi ne reagiraju ni onda, kada su izazvani, pa se s toga zloba sve to više širi, a obično sve to lakše zavarava i truje.“

Leva chi tocca!

Još o gradnji obale u Šibeniku.

Naš članak o ovom predmetu u zadnjem broju našao je na obče odobravanje u gradu, jer je zbilja svak u gradu svjedok, da gradnja obale kod glavnog pristaništa ne ide ne ide onako u redu, kako bi moral.

Nego, od kompetentne osobe dobili smo poslike onog članka drugih potajnih obavijesti, iz kojih proiztiče, da se krivnja za ono, što iznismo ne može ni najmanje svaliti na pozidu učitelja g. Ivana Žica, za kojega nam jmje, da radnju izvadja po pravilima gradjevine stuke i pod strognom pažnjom članova c. k. mjestnog pomorskog gradjevnog nadzorništva, koje s najvećom strogošću nadzire njegovu radnju, da-pač s prečeranom skrupožnošću.

Poduzetnik po onome što saznamo, čini od svoje strane sve što mu je moguće i uspije bi i u Šibeniku, kao što je uspije drugovje, da mu nije ovdje otežati posao raznim potekočama. U Istri i Dalmaciji on radi već 24 godine i uvek je podpuno zadovoljavaju.

Krivnju dakle moramo, kako već učinimo, svaliti sasvim na samu c. k. pomorsku vladu. Radnja ne napreduje s razloga, što gliboder te vlade nije dovoljno pročisto dno za propusljenje podmorskog zidanja. Čudom se je čuditi kako podmorska vlada može da ovako postupa kod zamašitog i važnog posla, kakav je uređenje obale u Šibeniku. Kako može da ona opravda ovako trajno prekidanje te radnje?

Ovako dalje ne smije da sledi, pa sad kad znamo u istinu i sigurno gdje je iznok svemu, ne ćemo nipošto propustiti da ne žigamo svaku daljnju neredovitost ili hilo koju manjkavost, koju opazimo pri gradnji obale u Šibeniku.

Radi se o stvari prevažnoj za naš grad, pred kojom izčekava svaki obzar.

Italija za pouku analfabeta.

U Italiji je puno nepismenih, a osobito medju pastirima i ribarima. Da se ovom doškoči, talijanska vlada počela je uvajati tečajevne za analfabete medju čobanima planinama i ribarima.

One godine 6 učitelja i jedna učiteljica preko praznika poduzeli su svoja putovanja u ovu svrhu po pašnjacima Albruzi. Jutrom rano bi polazili u selo, gdje je paša i tu bi ostali medju pastirima 2, 3 do 4 dana i opet se povraćali, dok bi drugi išli na druga pašnjaka k čobanima. Ovaj život pouke i ugoza ovo nadomino pregaoca sprovdajalo je preko celih školskih praznika, sa veoma dobrim uspjehom. Vidjeli smo sliku, kako mladi čobani na vrhuncima pašnjaka čekaju svoje učitelje. Svako čobanče drži svoju knjigu pod pazuhom. Kapicom u ruci i u bijeloj košulji veselo klječe svom dobročinitelju, svom učitelju, želeći mu dobar dolazak. Došaste godine Italija namjerava predužiti pouku nepismenih ribara. Kako će to izvesti, još nam nije poznato. Načukiva se među, da će u prvom redu poduzeti ta ponuđavanja sa Cotoza, što pove našim morem, kao s najzapuštenijom svojom kustom.

Što radi naša vlada za naše čobane i ribare?

Političke vesti.

Carvensko vijeće u Beču. Bečki „information“ javlja: Kako je konačno utačeno carvensko vijeće sastati će se na 2. studenoga te će do tog roka biti zagovljene zakonske osnove gledi podržavljanja sjeverne i sjeverno-zapadne željeznice. Na ovim se je načinom osnovana radio preko celih ljetnih praznika.

Milanović u Beču. Srbski ministar izvanjskih posala Dr. Milanović stigao je dne 15. o. m. u. Beč, gdje je posjetio ministra izvanjskih posala barunu Ahrenthalu, a za tim razgovarao s dopisnikom „Zeita“. Što se tice odnosa Srbije spram Austro-Ugarske rekao je, da će poštivati sve medjunarudne ugovore i nastojati, da se taj odnos prijateljski uzdrži. Novi trgovacki ugovor svakako će povoljno djelovati, da se simpatije uvećaju. Gledje velikosrpske propagande u Bosni i Hercegovini rekao je ministar: „Nisam sklon, da ove dogodjaje suviše tragicno prosudjujem. Sigurno postoji veliko-srpski pokret. No ja poznajem narode, koji se već i imaju više razloga da budu zadovoljni, nego li srpski narod, pa i kod njih imade stranaka, koje teže za isto takovim ciljevima, kao i veliko-srpska stranka. Nikako se pak ne može agitacija mnogih Srba u Bosni i Hercegovini pozivati na moralnu ili faktičnu podporu srpske vlade. Ne vjerujem u to, da će moj predhodnik podjavirati ili blagohotno podpomagao taj pokret, a za svoju osobu jamčiti, da se s onim bosanskim političarima ne podržavaju nikakove svezе.“

Izbor patrijarha. U subotu jutro obavio se izbor patrijarha u Karlovicima poimeničnim i ustimenim glasovanjem, uz propisanu formulu. Uspeo je bio sledeći: Mitrofan Šević dobio je 40 glasova, Miron Nikolić 27 glasova, Lukijan Bogdanović 3 glasa. Na to ustane episkop i izjaviti da se on izbora ne prima. Iz ovoga se vidi, da je glasanje za Ševića bila jedna radikalna smicalica, kako će način načina da pokažu da Šević ne prima, pak da glasaju za Bogdanovića. Novi izbor biti će za tri dana.

Revolucija u Perziji. U Persiji još nema mira. Revolucionari se bore s šahovom vojskom. Te su borbe neodlučne sreće. Sad jedna, a sad druga strana pobedi. Tako se je na 11. o. m. žestoka bitka vodila u Tabrisu, u kojoj

je pobedio vodja revolucionaraca Sattar Kan. Četiri stotine Kurda na konjima s nekoliko topova navalile su na Sattarov tabor, ali ih je njegova vojska razpršala, nabacujući se na njih ručnim granatama. Mnogo je Kurda ostavilo glavu na bojnom polju, a preostali povratiše se u svoje selo.

Treća mirovna konferencija u Haagu.

Nizozemska je vlast pozvala na želju njemačke i talijanske vlade sve države, koje su bile zastupane u drugoj mirovnoj konferenciji u Haagu, da dodaju na treću konferenciju, koja će biti u Haagu bezuvjetno 1909. Nizozemska komisija za međunarodno pravo pripraviti će sve, što je nužno za tu konferenciju.

Ustav u Crnoj Gori.

Službeni list „Glas Crnogorac“ donosi ukaz kneza Nikole, kojim on ustav upoznjava, te će prema tome mandati sedanjih narodnih zastupnika vrediti do g. 1910. Osudjenici u procesu radi bomba biti će vajda prigodom porodaja kneževića, sina Mirka i Natašije, pomilovani.

Sveslavenska konferenca. U decembru t. g. sastaje se u Varšavi (ruski Poljska) sastanak koji će zaključiti osnutak velike sveslavenske banke.

U Srbiji se groze. Srbski listovi pišu ratoborno protiv Austrije koja da neće milom već silom dati Bosni i Hercegovinu ustav. Za svaki slučaj piši li listovi Srbija mora pripraviti vojsku na vezom s Austrijom.

Međunarodni kongres za pomorsko pravo. Kako javljaju engleski listovi englesku vladu kani da predloži dotičnim velevlasticima, koje će da sudjeluju predstojecem međunarodnog kongresa za pomorsko pravo, da se isti od 1. listopada odgoditi na 1. prosinca. Kongres će se obdržavati u Londonu u palati izvanjskog ministarstva.

Sveučilišni straž u Rusiji. Kako iz Pe-trograda javljaju, rусki sveučilištarci kane da proglase štaž na svim visokim školama radi držanja ruskog ministra prosvjeti Schwarza. Ministar Schwarz je naime uskratio dajcima pravo sakupljanja, te je ujedno naredio, da sveučilišni profesori smiju pripadati jedino onim strankama koje su vladu po volji. Rektori petrogradskog sveučilišta prof Bergman koji pripada stranci kadeta, predao je usled toga svoju demisiju, isto tako i prorektor prof. Braun.

Dogadjaji u Turskoj. Iz Carigrada javljaju, da je položaj velikog vezira Čamil-paše uzdržan, pošto nezadovoljstvo sa sadanjom vladom sve više raste. Iz Soluua javljaju, da je mladoturski odbor vrlo neslon generalnom inšpektoru Hilm-paši. Iz Carigrada javljaju, da je treći vojni zbor nerazpoložen proti sultani. Primjerice u Monastiru nije još vojska poprimila, da kod mirovoga na većer izreče običajni usklik: Padišahū čok jača! Ustanak vođe Kurda Ibrahimu postaje sve pogibeljnijem. Ibrahim imade 1000 konja, 8000 deva, 20.000 ovaca, sveukupni imetak preko stotinu kruna, te gospoduje pripelom od brda Karadža do Ras el Ain. Poznavaci položaja vele, da bi za njegovo vladanje nuždnu bila velika vojska. Porti stigao vesti, da jake ustaške čete Arapa zaposjednuše Džedža, te se bojati, da će ga zavjeti. Valija Meke Zahvalio se na svom mjestu.

Sastanak Aehrenthala s Izvolskim. Austrijski ruski ministri izvanskih posala, barun Aehrenthal i Izvolski sastadoše se u Buchlevu na dobarcu austrijskog poklisa u Petrogradu. Ovaj se sastanak na razne načine komentira. Njemačka štampa nije s njim zadovoljna, jer vidi u njemu neko poniranje Austrie prema Rusiji. Rusija je uništila mrtvarski ugovor, i sklopila s Engleskom sporazum u Revalu o uređenju Makedonije. A kad su mladoturci prisili sultana, da daze zemlji ustav i tim spricili pačanje tujih vlasti u turske poslove, tad je Rusija izjavila, da će čekati na

razvoj dogodjaja. Rusija — piše „Arbeiter Zeitung“ — drži do ugovora dođe, dok su joj od koristi. Nego se čini, da je ovoga puta Aehrenthal pozvao Izvolskoga na sastanak. Austrija se pobojala agitacije mladoturaka u Bosni; ona se boji, da većina naroda u Bosni ne zatraži, da se zemlja povrati Turcima. I za to bi Austrija htjela osigurati sebi Bosnu, htjela bi je anektirati, a za to treba dobiti privolu od Rusije. Rješenje bosanskog pitanja bio je glavni uzrok sastanka Aehrentala s Izvolskim. Je li su ministri složili i što su odlučili nije poznato. Ali nikako Rusija nije pristala na aneksiju Bosne sa strane Austrije bez velikih protuustupa.

Skupština slovačkih zastupnika. Na 17. o. m. je u Budimpešti održana skupština slovačkih zastupnika, članova stranke nemadarskih naroda. Skupština su sazvali zastupnici Milan Hodža i Franjo Škáček. Zaključeno je, da se u interesu borbe za obće pravo glasa povede akcija sa savezom ovih stranaka, koje su za obće tajno pravo glasovanja. U tom bi savezu bile: stranka nemadarskih naroda, stranka socijalnih demokrata i radikalna gradjanska stranka.

Iz hrvatskih zemalja.

Spomenica trgovacko-obrtničke komore u Zagrebu. Na 14. rujna t. g. prihvilita je ta komora obsežnu spomenicu kao mnenje komore, gledje zakonske osnove o željaznicama nižega reda, u kojoj se izriče ovo: Kako je željeznička služba napoze u Hrvatskoj urodila u obće velikim nedostatcima, a utjecaj Hrvatske u ovim pitanjima gotovo posve izključen, očekivalo se je, da će se bar zakon gledje željeznicu staviti na zdraviji i pravedniji temelj. Medutim se izpostavlja daljnje pogoršice. Komora traži uvedenje željezničkog savjeta i ureda za Hrvatsku, za bazu Širi dijelokrug, odjeljenje uprave željeznicu nižeg reda od ostalih, kako to biva u Austriji i Njemačkoj, da željeznicu, gradjenu na hrvatskom području imaju nakon izmijenice koncesije od 90. god. preći u vlastnost naše zemlje, da se za Hrvatsku ustroji posebna središnja gruvtovnica za željeznicu, da se izričito normira, da ravnateljstva željezničkih poduzeća u Hrvatskoj moraju ovde imati svoje sjedište te hrvatski jezik kao službeni za cijelokupno poslovanje itd.

Kako radi trgovacko-obrtnička komora u Zagrebu. Na nadnjoj sjednici komore pročitan je odgovor zajedničkog ministra trgovine gledje izgradnje željezničke pruge Krapina — željeznička medija (Lupinjak). Ministar veli, da je dozvoljena naknadna rasprava održana lani, ali se tada nije mogla ustanoviti faktična gradjevina i prometno-uredjena glavnica, jer nisu bili poznati troškovi za gradnju suže za lokomotive i stope skopčanili u Krapini. Kad tomu bude udovoljeno, o čemu je već izdan nalog, učinit će se nužne odredbe za gradnju, koje zavise od ministra. Sjednica se nije zadovoljila s tim odgovorom, te je zaključila, da komora ponovno podnese predstavku, jer troškovi za gradnju suže ne mogu sačinjavati opravdani razlog, da se gradnja ove od decenije zasnovane pruge opet zavlači. Tako treba zube pokazati!

Težka nesreća u puljskom Arsenalu. Na 18. o. m. u jutro na 11 sati dogodila se težka nesreća u Arsenalu. U radionici torpeda, gdje radi 80 radnika, pukla je zraka cjev, koju se je kušalo prije nego se ju imalo prenijeti na brod. Pukla je takvom silom, da je svu otisla na male komadiće koji su porazbili sve bližnje prozore i ranili četvoricu radnika, a pravo čudo je, da su ostali radnici ostali netaknuti. Najteže je ranjen Kristofor Bartole 37 god star iz Pirana, otac petoro djece. On je bio najblizi nesreći te mu je trbuš grozno razmrcvaren. Težko da će živiti. Drugi je veoma težko ranjen Frane Bursik 24 god. star, ne-

ženjen iz Česke, polomljena mu je desna nogu. Treći i četvrti će po svoj prilici ostati na životu, i to su: Josip Vlačić iz Pule i Viktor Delcaro iz Vodnjana. Težka ova nesreća neka urodi barem tim plodom da se već jednom stavi malo reda u arsenalu te ustanovi toli potrebito obrtno nadzorništvo. Čekati ćemo nešto vremena, pa ćemo se na stvar, ne bude li već jednom udovljenju redu i pravici, ponovno osvrnuti.

Odbijen utok! Na zemaljskom istarskom odboru odbili su utok Hrvata proti ustrojenju talijanske gimnazije u Puli. Na sve to se Hrvatu smiju i vele im: do vidjenja u novom saboru i u novom občinskom zastupstvu grada Pule!

Demonstracije u Ljubljani protiv Niemaca. Da protestiraju protiv navale Niemaca na Slovence u Ptiju, gdje je bila skupština „Družbe sv. Cirila i Metoda“, obdržavali su Slovenski Ljubljane u petak u večer veliki protestni sastanak, na kome se našlo preko 5000. naroda. Svi govorici oštro su govorili protiv napadaju njemačkih, te zaključili provesti svestrani bojkot Niemaca i poduzeti parlamentarni borbu, da se izazivaju stanje jednom na kraj. Iza skupštine pošla je velika masa naroda pred njemački kasino, gdje su porabljani svi prozori na kavani. Odavde pošlo se pred njemačku realku, njemačku gimnaziju i „Krainer Sparkassu“, gdje su takodjer polupani prozori. Jedan dio pošao je pred zgradu željezničke postaje, gdje se dogodilo isto. Ovi izgredji trajali su sve do pred zoru. Došlo je do više oštrelja sukoba s vojništvom. Na trgu su demonstranti stali da se rugaju vojski i nisu se htjeli maknuti s mesta. Tek onda, kad je izazvala ludnoga trubljenja na alarm, da zapovjednik puči na puške, razišli su demonstranti. Na starom trgu je na jednog stražmeštra s prozora bačen kamen, koji ga je ranio. Na drugom jednom mjestu, kad se nisu demonstranti nikako htjeli maknuti vojski, zagrozio se je zapovjednik, da će dati pučati. Odgovoren mu je s porugom. On je do s juga unutri potiskivati demonstrante, koji su tek korale po korak uzmicali u onda se zaborakirali u jednoj gostionici. Pošto su se odanle rugali i pjevali proti vojski i Niemcima, žandari i vojska izpraznili su stacionu silom pravilni u nju. Više je osoba uapšeno. Na 20. o. m. u večer ponovile se nesreće. Slovenski ogorenici radi dogodjaja u Ptiju, sakupile se na hiljadu pred njemačkim kasinom i demonstrirale. Jaki vojnički redovi obkoliše zgradu. Kada je počelo letjeti kamene, vojnici stadoše pucati. Dve osobe ostaše na mjestu mrteve, od kojih jedna žena. Mnogo je ranjenih. Porabjene su prozori njemačke škole. Glasa se, da će biti proglašeno iznimno stanje. Redarstvo je svrgnuto. Vojništvo pojačava redarstvenu službu. Novine se, da će ovi dogodjaji uplivati na djelovanje parlamenta. Zadnje su vesti, da su Niemci počeli svugde reagirati, osobito u Mariboru.

Pokrajinske vesti.

Iz Dubrovnika. Odbor hrvatske stranke u Dubrovniku imao je uutorak večer sastanak, gdje je saslušao izvještaj svojih izaslanika na splitsku skupštinu. Odbor je taj izvještaj primio odobravajući na znanje, ali kako prelazi njegovog ovlaštenja odlučiti o samoj stvari, zaključio je iznjeti stvar na skupštini. Bivši zastupnici dubrovačko-korulanskog okruga gg. Dr. Pero Čingrija, Dr. R. Arneri, Dr. M. Čingrija i Antun Ucović sazvali su izborni sastanak načelnika i drugih občinskih predstavnika dubrovačkog i korulanskog kotara u Dubrovnik za drugi ponedjeljak 28. o. m.

- Začinjena je ostalih vojvoda, Lipa dika hrvatskog naroda.
4. Prolje bi krvu za Hrvata, Švak Kumbara želi kao brata. Još ih ima, ali je dugoo štenje. Svakom takom ja nosim poštenje.
 5. A ostale neboge vojvođe, Kako koji Taliju pohode, Učine se oni Talijanaši, Ter govore: mi (to) nismo naši!
 6. Kose briju, a peruke diju, Kape psuju, a klobuke viju; Tere trču u sve nagle trke, U Taliju, da obriju brke.
 7. Obrijaše svoje lipe vlase, Odbaciše svjone pojase. S' sebe svlače sklerne dolame, Odvrgoše srmati marame.
 8. Svitka putca, toke i jačerme, Mili Bože sto me vidit jerme! (— Na se me pruge iztrizene, Do kolina noše ka žene.
 9. Odbaciše ploče i kamenje,
- Za neimat junaka zlamjenje: Igle zlatne, perje pozlaćeno, Na lačmansku sve je obraćeno.
10. Pogrdiše zemlju Dalmaciju, Tu hrvatsku dragu Provinciju: Zemlje, grade, sela i varoše, Od Mletčana poznani su loše.
 11. Odvrgoše lipe crne britke, Pripasala tepe ražnje vitke; Da bi bili najbolji junaci, Kad ih vide, neboje se Turci.
 12. Več vas molim kao moju braću Evo slediće nauk vami datu: Kad vidite pravoga Hrvata, Vi bižite krije se za vrata.
 13. Tko vas pita od Krajine ke ste, Vi recite iz Ljubljane da ste, Kad nemate krilā sokolovā, Vi umizte narad od čukova.
 14. Dalmacije lipe ne gđite, Mletačkoga dužda ne srđite. Jer je ona gjizido sokolovo, Nad njom stoji krilo Principe.

- Jere vidim da vi ste u slogu. Jur zuadete ali nehajete, I soldatim tu oblast dajete.
16. Jur se vidi da tom nje lika, Jer se tako njima čini dika. Još govore slijid oni da će; Bože žali Principove plaće!
 17. Več Principe, moja svitla kruno. To je rugo Dalmacije puno. Gospodine to je u svojoj ruci, Na hrvatsku nuder ih obuci.
 18. To pogledaj twojom svitlom krunom, Ili barem razstavi ih s kruhom — Tebi nōsim čast, poštene svaku, Klanjam ti se, moće milost taku.
- (Nastaviti će se.)

Hrvati i Hrvatice!
pomožite žrtve Rauchove tiranije!

Zabava hrvatskih akademičara u Splitu, u korist djačkog štrajkaškog fonda i „Družbe sv. Cirila i Metoda“, bila je u prošlu nedjelju u večer u gradskom perivoju. Lepo je uspjela i dala je prihod od K 1300.

Parobrod „Jadran“. Prekjučer je došao prvi put u splitski luku oktēn barjacima prvi parobrod novoga druživa „Jadran“ koji je stigao iz Engleske. Kroat je uglenom za Solin, gdje će imati navlji cementa za Trst. Dnevom 6. doj-listopada započinje redovitu plovdbu. Na 20. t. m. su utemeljitelji ovog domaćeg hrvatskog druživa namjestili agencije za Dalmaciju. Radošću dozajemo da hrvatsko druživo „Jadran“ nalazi sveobčeg odziva u pokrajini. Sva glavnica na bavu prvog i drugog parobroda već je pokrivena.

Posveta zvonika Sv. Duje u Splitu. Posveta zvonika Sv. Duje u Splitu, kako pišu odatno, neće se obaviti do prošinca ov. god. Razlog je tomu, što treba popraviti peristil i obaviti izkopine na plokati Sv. Duje, da se konstatira, nalaze li se pod njom olovne cieve, kroz koje bila doveđena voda u palaču. Ove radnje zahtjevaju najmanje dva mjeseca vremena.

Knjževnost i umjetnost.

Knjževni oglašaj. Nakladom podpisatog uredništva izaslala je knjižica: Spomen-spis Silvije Str. Kranjčevića prigodom 25-godišnjice njegovog pjesnikovanja, sa književnim prilozima, T. Alauovića, S. Bašagića, Lj. Dlustruša, Lj. Dvornikovića, Stj. Ilijica, Ele Kranjčević, R. Katalinića, J. Milakovića, Osman Aziza i Dr. M. Preloga. — Knjižica je ukušno opremljena: ima tri, na finom papiru posebno otištene slike i to najnoviji portret pjesnikov, sliku njegove rođne kuće i grada Senja. Ciena joj je 1 K. Dobiva se u svim sarajevskim knjižarama i kod uredništva. — Uredništvo „Behara“.

Novi beletristički list „Polet“. Kako se dozajne sprema se malo dioničko društvo koje kani izdavati lepo uređivani i ukusno opremljeni beletristički list „Polet“, koji bi imao nadomjestiti u hrvatskim domovinama prazninu, što je nastala iza „Vienna“. „Polet“ bi imao izlaziti od novog godine 1909. u Zagrebu.

Luigi Pavia: Hissnu Al-Gebel. novela arabsko-španjolska. Prema II. talijanskom izdanju, preveo Ivan Andrović. Načij prijatelj Luigi Pavia, koji je u posebnoj knjizi opisao svoje dojmove s puta po Hrvatskoj, te talijansko občinstvo istinato obavistio o našem odnosu s Ugarskom, o našoj kulturi itd., izdalo je prvi put ovu novu godinu 1885. pod naslovom „Sunčanica“. U drugom ju je izdanju ponešto preinacijao i umetnuo više historičkih momenata. Ovo drugo izdanje preveo je g. Andrović, a izdala međunarodna knjižarnica E. pl. Schönfelda, u Zadru, te ga preporučuje hrvatskom občinstvu.

Björnson i hrvatska liepa knjiga. Kako je već našao javnosti iz novinstva poznato, zainteresovalo se je glasoviti pisac Björnsterne-Björnson za hrvatske pise, poglavito za Šenovu i Preradovića. Prievedi njihovih djela odnosili su siedomu pjesniku, te su mu se neizmjerno svidjeli. Sad mu je opet osječki knjižar R. Bačić priposao uokvirene portrete tih pisaca, koji su Björnsone veoma obradovali, jer se je vlastotučno veoma laskavo g. Bačić zahvalio.

Iz grada i okoline.

Zadranić, koji je često sudjelovao u tučnjavi proti Hrvatinima u Zadru, došao, kažu, za okladu izazivati u Šibeniku. Našima to dođalo i izprashili mu odjelu. Može biti da se Zadranić nauči pristojnosti.

Riedka hrvatska knjiga.

Ocenjuje O. Petar Kr. Bačić. (8)

Ljubezno ponutkovanje.

(O. F. Grabovac.)

1. Stogod Princip imade vojvoda, Od hrvatske ruke i naroda, Nemade boljega Hrvata, Nad vojvodu Antunu Kumbara.
2. Od lijepa mista iz Kaštela, Njega štuju mletačka vlastela; Za vrstna ga drže i poznavaju, Što zapita, to Kumbaru daju.
3. U njem nema nikakve holosti, Već dobrote i svake milosti:

O. Grabovac pred ovu pjesmu stavlja talijanski ovo: Esortazione amorosa, di un zelante Dalmatino in verso illirico, sopra il vestir abusivo, al presente praticato da molti officiali della stessa nazione illirica, omettendo l'antico uso delle loro segnalati antenati appresso la Serenissima Republica — Dedicated il poema al gran merito di S. Ece, il Sign. Zaccaria Vallaresso, savio di T. F. alla scrittura.

Kremenjačka mudra taktika. Hvale se oni, koji su se prošlih dana kinili na utocima protivnici birača za grad Šibenik, da su prikazali na občinu do šest stotina utoka. U sve je birača 863, a utoka 600. — Ne znamo, kako, čim su ti utoci podkrijepljeni, pa čekamo one, te se hvale, da to razjasne. Tuže se oni, da Crnica ima više glasova nego li čitavi Varoš. Pribrojili smo naučne glasove. Varoš ih ima 279, a Crnica 143. — Zahvalu, — treba nešto učiniti, treba nešto reći samo da se umanji bruka, da se oblejni prostota.

Gnjusno pjevanje. Od njekog doba u stoviti krčmama, kamo zalaži i naša težačka mladež, o kojoj se ovdešnji nazovi-demokrati hvale, da ju o d'ajaju, čuje se malo da ne svake večeri pjevanje škandaloznih pjesama. Ne samo, nego su te pjesme skalupljene tako, da vredjuju i samo hrvatsko čuvstvo, ponuđaju Hrvate i Hrvatice s izrazima, koje nam se grusti spominjati. Dok se za te demokrate nije znalo, nikad u Šibeniku iz ustiju težače nije bilo čuti takova šta uvek je hrvatstvo od njega bilo čašeno i ljubljeno. To nije odgoj, to je izdajnička korupeja naroda. Pošteni Šibenčki težače, čuvaj se demokratskog otrova iz Pandulove fabrike!

Otvor uovih škola. Početkom ove školske godine t. j. na 1. listopadu otvorit će se nova jednorazredna mješovita škola na Konjevratima, a u Mandolini započet će poučavanja u novo-ustrojenom drugom razredu one pučke škole. Otvara se škola i u Žiriju. Škole u Crnici otvorit će, netom budu moguć djece preći u novosagrađenju zgradu, a međutim providjeno je inačica za djecu škol, okoliša Crnice.

Trganje. Berba grožđa započela je u prošli pondjeljak. Trgaju se krši. Premda je filoksera dobrano uništila vinograde, ipak ima dobre vrste. Osobito je zdravo grožđe sa američkih podloga. Ove godine imati ćemo dosta i dobra vina sa amerikanica. Preporučujemo našim vinogradarima, da odbiju od sebe kupece grožđa sa pretjeranim cijenama, jer vina ima u nas mnogo, a ima u nas dosta lanjskoga. Što se više prda u grožđu, to će biti kašnje bolja cijena vini.

Ranio ga. U subotu večer pognali su se pred oružničkom postajom radnici na željeznicu. Rieč po rieč dolje i do noža, te Lacmanović ubode Bračića. Lacmanović je bio ložač na željeznicu, a Bračić je prakticario za vlakovodjiju. Bili su prijatelji, a što ih je zavadiло, ne zna se. Lacmanović je rodom iz Dubrave.

Tuljan. (Pelagus Monacus) što su ga naši ribari onomadne ulovili u Zatonu, sad se nalazi u Budimpešti. Ribari s njim putuju, da ga počakuju svetu. Do sad su dobili ovim načinom osim putnog troška 1500 K. Tuljan se priputio tako, da jede iz ruke. Do koji dan donjet će ga opet u Šibenik.

Kinematograf. Od pondjeljka do večeras isti program. Sutra promjena. Predstave traju od 6^{1/2} do 10^{1/2}.

Pismo iz Italije.

(Nastavak).

Kad je počelo daniti, pogledam kroz prozore našeg brzovoza i niesam se mogao snaći. Znao sam da putujem u željeznicu, Rima u Napulj, da je putovanje kopnom, ali naokolo, niesam mogao s nijedne strane vidjeti kraja. I što sam duže gledao, što sam više mislio, sve mi je čudnije bivalo, dok nakon dugo vremena niesam tuk do željeznicu mogao opaziti zemlju i stabla. Sada sam brzo riešio zagotonku i uvidio da smo bili i da putujemo pustom maglom. Ta magla, sve rijedja i rijedji pratiла nas je do Napulja, gdje smo stigli u 7 sati jutrom.

U Kampaniji padaju jake rose, te imade guste magle, koje neke predjele zastiru veći dio dana, radi česa je i obzorje mutno. Ali su u prilog bilju, koje krije i osvježavaju. Radi toga i imadu polja Kampanije sa svim drukčije lice od naših; ona su i sada krasno zelenja. Okolica je Napulja obrasla bujnim raščem.

Na sve strane šire se prostra na polja, nijive, vinogradi, voćnjaci i vrtovi. Kukuruz je ovđe mnogo bolji, te vidiš gdje težaci redi silnu slamu u polju, a pred kućama kukuruzne prostranih nasada maslini, kojih do Rima niesmo opazili. Ove su god, slabo urodile. Razprostranjena je gojediba konopije, od česa i sam narod pravi plato za svoju potrebu. I lana je vidjeti. Ovamo posvećuju voću višu pomjnu, te po poljima, a osobito u blizini stanova vidiš mnogobrojno i različito voće medju kojim nije riedak limun i naranča. Voće je prilično urođeno, ali je u Napulju i prilično skupo — gođivo kao kod nas — prema ga imade velika množina. Oko Napulja vidiš i posebnih nasada svakostnog cvjeća liepo, marno uređenog, i povrćarstvo je ovamo obilno i dobro držano, te narodu donaše liepe koristi. Ali mu je i

posao olakšan i sredstva povoljna. Kod nas u Dalmaciji i uz najveće nastojanje i brigu u najlepši doba propadaju prirodi vrtova s neštice kiše, a umjetnog natapanja nemaju, jer nema vode, dok ovamo svako malo metara vidiš u vrtu prostrani bunar, a oko njega veliki gradjeni prostor za vodu. Tu je drveni stroj, poput našeg mlini za masline i upregnuti ga obično magarac vrti i u malim limenim posudama, kao kod našeg gliboderu, crpi vodu s bunara u susjedni prostor za vodu, odkleju vrtari grabe za zaljevanje ili ju napuštaju u odvodne jarke za natapanje vrtova. Vinograda ima dosta, a uređeni su kako već spomenut, s tom razlikom, da su ovde murve zamjenjene jablanovima. Imali smo prigodu o stvari razgovarati, pa smo opazili, da ovako uređene vinograde ne nalazimo svrsi shodne. Pitali smo, da čemu sade jablano — jer je sadnje murava u provincijama Marche i Umbrija opravdano radi svilogojsvta, i ako s regionalnog gledišta neće biti, pa nam rekose, da je takav običaj. Grožđje je ovamo silno urođeno, pak će biti množina vina. Ako se uzme u obzir, da je sva slika staroga vina nerazprodana, onda možete pojmeti u kakvoj će se neprilici mnogi naći pri traganju, jer ne će imat sudova za smještaj mlađe vino. Jedan nam se je trgovac vina iz Napulja tužio, da će ove godine izgubiti preko 15.000 lira.

Napulj je sagradjen u sjevernom dielu napuljskoga zaljeva, koji obuhvaće polukrug 60 km. Na zapadu, kao da straži ubavi otok Iskia, a na jugu Kapri sa svojom glasovitim šiljem „Grotta azzura“. Prostrano primorje zaljeva počevši od Baje na zapadu, pa do Castelamare na jugoistoku, posuto je neprekidnim lancem svakovrsnih zgrada, te izgleda, da je sve jedan grad, premda su ovde, između ostalih, Torre del Greko, Tore d'Anunciata, Pompei, Kastelmare, a malim prekidom i Loreto. Pogled s mora na obala ovog zaljeva veoma je ugodan, a po noći čaroban. Napulju na istoku diže se ponosno razbijene glave, stari Vezu, obilježen ukrucenim prolazima lava, koje su se kao jaké žile niz izpreplele. On je već okolišnim stanovcima u raznim razdobljima dobio mnogo straha i trepeta, a upropastio je i silu ljudskih životi, osobito kad je razorio i pokopao stare gradove Erolkan i Pompei, koji su se za života Isosova ponosno kožili, a poslije bio ženica oka starih Rimljana. Ovaj orijaš sada spis poslije nego je pred par godina ofurio okolicu sasvih štakom lavom i pepelom, te mnogobrojne stanovnike doveo do očajanja. Sada vidiš samo, kad je obzorje čisto, gdje s rila njegovoga, s kratera, izbijaju na mahove po dva malahna dina, možda kao opomena, da je još živ i da ga se treba bojati.

(Nastaviti će se).

Razne vesti.

Propadanje magjarske pasmine u Erdelju. „Pesti Hirlap“ donosi članak, u kojemu hoće da dokazuju, da magjarska pasmine u Erdelju na račun Rumunija — propada — odnosno, da se rumunizira. Megju ostalim navadja se, da je u županiji Csik za volju 15.000 Rumunija moralio 3137 Magjara naučiti rumunjski. U županiji Udvarhely za 2882 Rumunija moralio 2272 Magjara naučiti rumunjski. U Kotorvaru da od 3900 Magjara mora da zbog 4800 Rumunija nauči njih 6160 rumunjski, u Hunjadi imade 132 Magjara katolika, koji se poručuju.

Kuga u Trstu. Na parobrodu „Franz Ferdinand“, koji je na 28. pr. mj. stigao iz Bombaja, razbolio se na 18. ov. mj. kormiral Sponza sa simptomima kuge. Kormiral je umro istoga dana. U isto doba razbolio se i jedan mornar sa simptomima znakovima, iz baktarioložkog izvida proizšlo je, da se radi o kuci. Parobrod je odmah bio poveden u pomorski lazaret, a vlast je preuzela najšire injere opreza.

Preminuo je u Trstu na 16. ov. mj., u 59. godini života, Ivan Batistić pok. Dinka, višegodišnji načelnik Blata, posjednik i vinotvrzac. Mrtvi ostanci pokojnika bili su prenešeni u rodno mjesto. Laka mu zemlja!

Hrvati kod carskih manevra. Svake godine obavljaju se u ovo doba godine carske manevre. Zovu se carske za to jer im pristupi i naš car i kralj. Ove godine su te manevre u Vesprimu. U sve je 100.000 vojnica, među kojima je 21.000 Hrvata.

Franjo Josip pozdraviti će za zadnji put vojsku? Bečka „Reichspost“ prima iz Budimpešte: „Ug. pol. Corr.“ javlja: U vojničkim se krugovima govori, da će se kralj okoristiti prigodom velikih vojnih vježba ove godine, da se oprosti sa vojskom. Vladara je naveala na ovaj korak njegova kasna starost. Novina nadovezuje: Mi ovu vijest donašamo, naravno, sa najvećom rezervom.

Obnovljenje ruske flote. — Riješeno je, da se usvoji načrt njemačkog ponuđača, koji je bio najpodesniji, da se sagrade četiri velike oklopna broda po 20.000 t s troškom od 25 milijuna rubala svaka, ali da se oklopnača moraju sagraditi i odmah početi graditi u ruskim državnim i privatnim arsenalima. Sav pribor gradje mora biti čisto ruski, a radnici izključivo ruski. Njemački mjenici, koji će za račun njemačke tvrdine, od koje je načrt kupljen, djelovati, dobiti će propisan pogodjeni nagradu od približno jednog milijuna rubala, ali će jamčiti, da će se radnja točno izvršiti, a dobiti će nagradu tek onda, kad se učini pokusaj i kad se oklopnača prime. Pored ovih četiri velikih oklopnača graditi će se na Crnom moru u Sebastopolju i Nikolajevu još dve velike oklopnača, ali tek onda, kad budu gotove one druge, koje se sad u ondašnjim državnim interesima grade.

Talijansko-skadsko paroplovno društvo. koje podržaje na skadarskom jezeru između Skadra i Crne Gore parobrodarski saobraćaj, izgubilo je u prošloj godini 1907. 80.000 talijanskih lira, ne uračunavši u tu svetu provedene odpise. Činjenica je, da skoro sva talijanska društva, koja rade bilo u Albaniji, bilo u Crnoj Gori, imaju mršave materijalne izglede za blizu budućnosti.

Cetiri minuta na vješalima. Za nauku je bilo uvek važno znati, šta čovjek osjeća kada se nalazi na vješalima. O tom pripoveda američki pop J. T. Mann u listu „Spare Moment“ ovo: „Za vrijeme sjevero-američkoga građanskoga rata bio sam uhapšen i obožavao. U trvdjavi Barankas bio sam uhvaćen i obješen. Četiri minute lebđila je moja duša i sa njom telo medju nebom i zemljom. Podoficir, koji je izasao prije, nego što sam izdahnuo, presječe uže, na kojem sam visio, i tako sam ostao u životu. Ali ono osjećanje, što sam ga preživio višeći na užetu, ne ču nikada zaboraviti. Kad mi je bilo uže oko vrata, a izpod mene su izmakli dasku, na kojoj sam stajao, prvo osjećanje bilo je ovo: Osjećao sam u sebi silnu napetost, moje telo kao da će se razprskati. Svaka i najmanja žila kao da je preuzeta i prepeta, kao da će krv na sve strane kroz kožu probiti. U hrpenjajući i mozgu, po čitavom živčanom sistemu osjećao sam, kad da me netko sitnije iglama bocka. I tu sam osjećao takav bol, koji nisam nikad prije, a niti cu ga ikad osjetiti. Za tim bolom došao je osjećaj, kao da cu eksplodirati, kao da će mene provaliti vulkan. To je olakšalo moje bolesti. Moje bolno sjecanje počelo je slabiti i prelaziti u tako ugodan osjećaj da bih ga rado još jednom preživjeti, kad bih to mogao, a da ne umrem. Pred očima mi se je pokazala kao mliječna bijela svjetlost, a u ustima sam osjećao takvu slast, kazovu za života nikad nisam doživio. Posle toga mi se činilo, da nekuda letim, a iza mene sve mirno ostaje. Slušao sam najuzadniju glazbu od stotine harfa svaka svojim glasom, složeno u divnu harmoniju, a tu glazbu da prate milijuni ljudskih glasova. Kad je čovjek presegao uže, vidiš je naime, da nisam onaj, za koga su me držali, i kada sam se vratio natrag k životu, moje osjećanje bilo je isto kao onda, kad su me objesili. Svaki živac bio je središte užasnog bola. Posle pola sata umanjili se bolovi i ja sam se nešto oporavio. Za sve indijsko blago ne bili želiš još jednom taj dogadjaj preživjeti.“

Naše brzjavke.

Budimpešta, 23. Jučer je otvoren parlament. Zabranjen je bio obvod socijalista na javljeni prigodom otvorenja parlamenta. Sasvim tamo lako da dodje do manifestacija za obće izborni pravno pravico.

Budimpešta, 23. Ovdje višeća medjunarodno pravničko udruženje.

Od prekućer, započele su audiencije kod kralja. Bili su primljeni i članovi Rauchove vlade.

Pronose se glasovi o odstupu Crnkovića.

Beč, 23. Kraljevim ručnim pismima sazvane su delegacije za 8. listopada u Budimpeštu.

Budimpešta, 23. Stigao je amio dobar broj hrvatskih delegata.

Ljubljana, 23. Na gradonu proglašeno je obnovljenje stanje. Sva je Ljubljana u crnini. Po ulicama patruliraju žandari i vojnici. Novine izlaze s crnim rubom. Ogroženje je veliko proti četničima i vojništvo. Načelnik Hribera prosjeđavao je kod Becka proti groznom postupku vojske i zatražio da bude uklonjena sa ulica.

Ljubljana, 23. Slovenski čestnici u pričuvu položile će čest. Jučer su sahranjene žrtve o gradskom trošku uz silno saučestovanje naroda. Skupljeno je K 1000 za spomenik ubijenima. Nastavljuju se uapšenja. Pogovara se o proglašenju pričeka suda. Načelnik i drugi otacbenici idu gradom i mire narod.

Ljubljana, 23. Vojništvo je sa ulice uklonjeno, zato je narod sad prilično umiren.

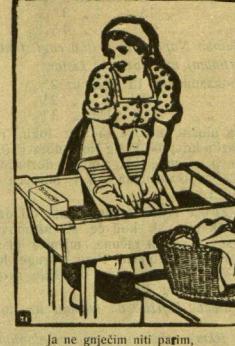
Hrvatski tiskari (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Dreza.

♦ Hotel Dinara ♦ Šibenik kod mjestog kazališta

- obskrblijen je izvrstnom kuhinjom -
- udobnim i zdravim sobama i svim -
- ostalim mogućim komfortom. -
- CENE VRLO UMJERENE. - - -

Preporučuje se Ivanačka ud. Dodig.

Schicht- SAPUN jest najbolji!

Ja ne gajećim niti parim,
Nitko se praljkom rublje kvarim.
Malo trljam pa izpereu
I već dosta sušiti sterem,
Tako da ne možeš svakim,
Vec Schichtom sasvim pravim
Po Jelenu taj se znade,
Svaki komad ga imade!

PRVO SKLADIŠTE

OBUĆA ZA GOSPODJE, GOSPODU I DJECU

C. CHIABOV

Šibenik, Plekata sa vrh glavne ulice, blizu kazališta.

Velika zaliha raznovrstanice kože, kože za podplate, gotove gornje dijelove crevalja i ostale predmete zaslužujući u postolarsku radnju. Postole za kupelji, kapište i masti svih boja za svjetljanje istih, koje se može naći samo novom dućanu.

Ciene vrlo umjerenе, koje se ne boje utakmice.

Restauracija „Sidru“

prvog reda

ŠIBENIK, ulica sv. Ivana, ŠIBENIK

Čast mi je obznaniti cijenjeno občinstvo, da se u mojem lokalnu toču izabranu vina, kao: dalmatinsko, istriansko, bijelo, desert, refosco i t. d. te dobro poznato pivo Sarajevsko. - - - Kuhinja je domaća prve vrsti, koja je obskrbljena, u svakoj dobi toplim i mrzlim jelom. - - - Cene sasvim umjerenje. Preporučuje se velestanovanjem Strika Anton.

Restauracija „Sidru“

prvog reda

ŠIBENIK, ulica sv. Ivana, ŠIBENIK

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima utožke na knjižice u kontu korenitu u ček prometu; ekomptuje mjenice, finirača trgovčake poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica

K. 1.000.000

Pričuvna zaklada 100.000

Centralna Dubrovnik
- Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, sreće, valute, kupone. Prodaja srečaka na obrčeno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod žriebanja. Rezervacija srečaka i vrijednostnih papira bezplatno. Unovčenje kupa je bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, dragu kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

• Banca Commerciale Triestina •

prima:

Uložke u krunam uz utožničke Listove:
sa otkazom od 5 dana uz $2\frac{3}{4}\%$
" " 15 " $3\frac{1}{4}\%$
" " 30 " $4\frac{1}{4}\%$

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim, sterlinam) uz utožničke Listove:
sa otkazom od 15 dana uz $2\frac{1}{2}\%$
" " 30 " $2\frac{1}{2}\%$
" " 3 mjes. $3\frac{1}{2}\%$

NB. Za uložne listove sadu u toku, novi kamatni ulazi u krijeput 15.06 Novembra i 10.06 Decembra o.g., izdaje blagajničke doznačnice na donosicu sa škaderom od 1 mjeseca uz kamatnjak od $1\frac{1}{2}\%$.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mještinskih računa, mjenica glasenih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domiće svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje utožne knjižice na štednju uz dobit od $3\frac{1}{2}\%$.

Otvara tekuće račune u raznim vrijednostima. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sve mjesto Inostranstva, odreznaka i izdjebanih vrijednosti papira uz umjerene uvjete.

Hrvatska Tiskara

ŠIBENIK.

Izradjuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brošure, sve vrsti tiskanica za občinske, župne i druge uredne, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd. te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove itd.

Drži u zalihi sve vrsti občinskih, župnih i drugih raznih tiskanica.

Solidna izradba. Umjerene cene.

Naručbe obavljaju se
brzo i točno po zahtjevu.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.

Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: ekomptuje mjenice, daje preduvjeme na vrijednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladistima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebreni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdjebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje dozname na sva glavnja tržista monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvajestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Poseđuje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Vinko Majdić

valjni mlin u KRAJNU

proizvaja najbolje vrste pčenljeg brašna i brašna za krmad uz najniže cene.

Najveća produktostnost -

Braza poslužba.

Izravnji zastupatelji za Dalmaciju i Bosnu-Hercegovinu, Između Sarajeva i Bočk Kotorsku: Babić & Klein Zadar.

Zastupatelj za Bočk Kotorsku: Radostlav G. Žutkić, Kotor.

Zastupatelj za okruglik Polj: Lacko Kržić, Puli.

Zastupatelj za okruglik Trst: Aleks.

Ruprich i dr., Trst, via sguero

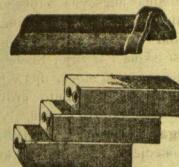
novo broj II. 52-8

Josip Lovrić pok. Nikole KNIN.

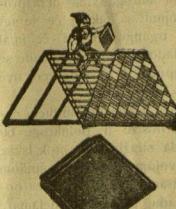
PRVA

DALMATINSKA TVORNICA

CIMENT-PLOČA, CIREPA, CIGLE, STUPOVA OD ARMIRANOZ BETONA ZA OGRADE I VINOGRADE, KAO ŠTO I SVIH OSTALIH PROIZVODA OD CEMENTA, BETONA I ARMIRANOZ BETONA.

VJEĆNI KROV „DINARKA“

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Žrnjki trg, Berislavčeva ulica br. 2. PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osiek, Sarajevo, Siplet i Trst.

Ova zadružna stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr.

gradu Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

- osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti;
- osiguranje miraza;
- osiguranje životnih renta.

II. Protiv štete od požara:

- Osiguranje zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
- Osiguranja pokretnina (pokućstva, dučanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
- Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadržana imovina u svim odjelima iznosi:

Od toga jamčene zaklade: K 1,410,816.28

Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 1,000,000.00

Izplaćene odštete: K 820,000.00

Za Dalmaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatia“ u Sipletu. Postrovnica u Sipletu, ulica Do Sud br. 356. -

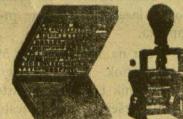
PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

I PRAZD DOPREMIJUZI DOPREMIJUZI

Oglašujte u „Hrv. Rieči“!

KNJIŽARA I PAPIRNICA IVANA GRIMANI-A

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

preporuči svoj veliki izbor liepih Hrvatskih, Talijanskih, Njemačkih i Francuzkih knjiga,

romana, slovica, riečnika,

onda pišačih sprava, trgovčkih

knjiga, uređovnog papira,

elegantnih listova za pisma,

razglednica i t. d.

Prima preplata na sve

hrvatske i strane časopise

uz originalnu cenu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću.

Velika zaliha svakovrstnih

toplimjera, zwieker-naočala

od najbolje vrsti i leća u svim gradacijama.

YANJSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.

